

Denne artikkelen kan kopieres fritt og viderefremidles til andre.

En forutsetning er at navn på utgiver (Strinda historielag), årbokas årstall og forfatter(e) oppgis.

Det må ikke foretas endringer i artiklene.

Det er ikke tillatt å skanne eller kopiere bilder i bøkene for bruk i andre sammenhenger.

Undervannsbåtvåpenet og Persaunet leir

Av Kontreadmiral Bjørn Bruland

Den 16. juli 1945 forlot de norske ubåtene som hadde operert fra England under krigen, Dundee og ankom Bergen den 18. juli. Fra 18. juli og fram til desember hadde ubåtene stasjon i Bergen. Først ble den tyskbygde ubåtbunkerer i Laksevåg benyttet, men da engelskmennene bestemte seg for å sprengte denne bunkerer, ble ubåtene forflyttet til Marineholmen. Besetningen ble innkvartert i den eks-tyske ubåtforlegningen på Melkeplassen. Dette var ingen god løsning, og i desember 1945 ble ubåtvåpenet overført til Trondheim med administrasjonsdelen lagt til Persaunet leir og ubåtene til Nyhavna. Etter hvert ble også Marinekommando Trøndelag og Marinens asdicinspeksjon etablert på Persaunet, men det var undervannsbåtvåpenet som var den første og største brukeren av leiren.

I Persaunet leir hadde tyskerne bygget gode forlegninger og messer til befal og mannskap tilhørende sine ubåter, og i Nyhavna hadde de bygget en stor ubåtbunker, DORA 1, og påbegynt nok en bunker, DORA 2. Anlegget i Nyhavna var beregnet til å betjene 90 ubåter med en arbeidsstyrke på 800 mann.

Det norske ubåtvåpenet (UVB-våpenet) fulgte samme mønster som tyskerne med kontorer, forlegninger og messer i

Persaunet leir, mens alle verksteder for skrog, maskineri og elektrisk utstyr var i DORA 1. Mellom leiren på Persaunet og Nyhavna gikk det busser og lastebiler. Det tok om lag 15 minutter med bil.

Med sitt ansvar for forvaltning og lokal operasjon av ubåtene hadde undervannsbåtvåpenet en særegen selvstendig plass i Marinens organisasjon.

I etableringsfasen var det nokså spesielle forhold på Persaunet og "Snaustrinda". Da tyskerne forlot leiren, slapp de fri flere schäfere som de hadde brukt som vakthunder. Om dagen holdt disse hundene til ute på jordene mellom Persaunet og Reitgjerdet, men ved mørkets frambrudd trakk de mot bebyggelsen for å skaffe seg mat. De som beveget seg mellom messer og kaserner, brukte solide kjepper for å holde de sinte dyra unna livet.

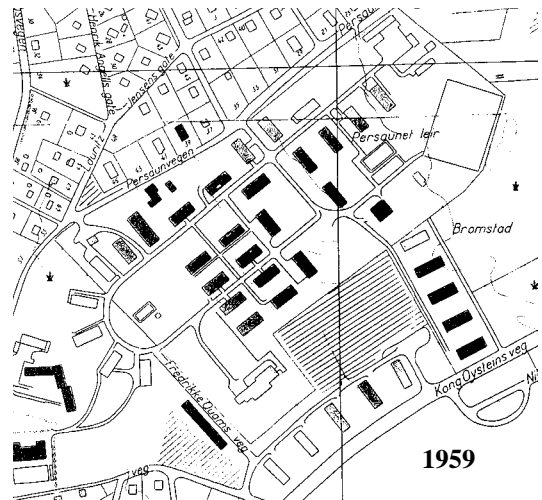
De første norske ubåtene som kom til DORA 1 i 1945, var KNM Ula og KNM Utsira. Begge hadde vært med i operasjoner langs norskekysten under krigen. I 1946 ble det kjøpt tre ubåter til fra Storbritannia: KNM Utstein, KNM Utvær og KNM Uthaug. De var av samme klasse som KNM Ula og KNM Utsira - britisk V-class, long hull.

Samtidig tok arbeidet til med å istandsette fire ubåter som tyskerne hadde et-

terlatt i bunkeren. Det var standard atlanterhavsbåter av typen VIIC. Tre av disse ble gjort operative. U926, U995 og U1202 ble til KNM Kya, KNM Kaura og KNM Kinn. De første dykk ble foretatt i 1949. Under betegnelsen K-lassen var disse båtene i bruk til ut i sekstiårene. De hadde mye større overflatefart enn U-klassen og dessuten bedre underbringelsesforhold. Dette bidro til å gjøre tjeneste om bord i K-lassen populær.

En annen tysk ubåt av typen XXIII ble funnet i Kristiansand og i 1946 overført til Trondheim av en blandet norsk/tysk besetning. Den var adskillig mindre enn de andre tyske ubåtene og ble kalt "Knerten". Under prøving oppsto det en batterieksplisjon, og båten ble kondemnerert.

Vedlikehold av ubåtene og grunnleggende oppøving foregikk ut fra basen i Trondheim. Det var øvingsfelt på forskjellige steder i Trondheimsfjorden, og alle større fartøy som trafikkerte fjorden, ble "senket" mange ganger uten selv å vite det. Fra basen i Trondheim seilte ubåtene til øvelser og beredskapsoppdrag langs hele norskekysten og til

Del av Persaunet leir i 1952. Nederst til høyre på bildet ligger offisersmessa med inngang fra paradeplassen. De seks kasernene nærmest paradeplassen tilhørte UVB-våpenet. Utsnitt av flyfoto tatt av Widerøes flyveselskap.

fjernere farvann som Nordishavet, Østersjøkysten og kysten av England.

I det første året etter hjemkomsten til Norge var kapteinløytnant Michael Sars sjef for Undervannsbåtvåpenet, deretter overtok kapteinløytnant Sigurd Valvatne. Både Sars og Valvatne var erfarne ubåtsjefer fra krigens dager. Med orlogskapteins grad var Valvatne sjef for Ubåtvåpenet fram til senhøstes 1953, da han ble avløst av kommandørkaptein Michael Sars.

I forbindelse med flytting av marinens hovedbase fra Horten til Håkonsvern

ved Bergen, ble det besluttet at Undervannsbåtvåpenet også skulle flytte dit. Det var ønskelig å samle marinens enheter på Haakonsvern, og ordningen med bruk av verkstedene i DORA 1 og forlegning av ubåtbetsetningene i Persaunet leir ble ansett å være for kostbar.

Den 15. mai 1954 ble flagget halt for siste gang på ubåtstasjonen på Persaunet. Det hadde vært et godt sted å være i over 8 år, og det var med vemod at ubåtpersonellet sa farvel til Persaunet og Trondheim by.

Når ubåtene lå i Nyhavna, var besetningen forlagt i Persaunet leir. Der var det rutinemessig oppstilling og inspeksjon på paradeplassen. Foto: Marinemuseet, Horten.